Ի.Զ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1864 ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՓԵՏՐՎԱՐ 1879

ՄԻՇՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՑԻՆ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹԵՐԹԸ Ա. ՂՐԱՆ ԹՈՒՂԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Քաղաքական ընդհանուր իրաց ներկայ կացութեան խառնակ և չփոթ վիճակին՝ մեր ազգային կենաց ու կացութեանը վրայ ալ ըլած տխուր և ցաւալի տպաւորութեանն ու ազդեցութեանը մէջ, մեզ համար երթէ ամենէն աւելի մխիթարական և ապագային ալ անվրէպ յաջողութիւն և ակնկալութիւն խոստացող իրողութիւն մը է կայ նէ՝ այն ալ մեր ազգին մէջ ընդհանուր կերպիւ յայտնուելու վրայ եղած այն հաստատ համոզումն ու ապացոյցն է թէ՝ մեր ազգին ապագայ վերակենդանութիւնն ու տգիտութենէ և տարկուսենէ փրկութիւնն ու ազատութիւնը ուրիշ միջոցաւ ու եղանակաւ կարելի պիտի չըլլայ ձեռք բերել, բայց եթէ դաստիարակութեան ու դպրոցական կրթութեան միջոցները բազմացնելով այժ տալով և զարձակելով միայն, այսինքն մեր նիւթական ապագային կարելի պիտի ըլլայ փրկել ոչ ուրիշ բանով՝ բայց եթէ մտաց լուսաւորութեամբ ու սրտի կրթութեամբ։

Այս եղած է այսօրուան մեր տեսած բոլոր այն մեծամեծ զօրաւոր և քաղաքակրթի ազգաց առած առաջին քայլը և իրենց ապագային համար դրած առաջին հիմունքը, առանց որոյ բան մ՚ալ կարելի չէ ընել, օտարաց թելադրութիւնքը օգնութեան խոստումներն և աջակցութիւնները նայնիսկ երբէ լրօք ալ եկած բլլան։

Մի՛ հաստատաք մեր մէջէն ելնող այն ոմանց խօսքին ու տուած վստահութեանը, թէ մեր ցաւերն օտարին առջեր պարզելով ու արցունք թափելով, մեր վերականգնմանն ու փրկութեանը համար անոնցմէ օգնութիւն պիտի գտնենք, Անոնք մեր ցաւերն ու արտասուքը տեսնելով, կ՚խնդան և թերևս երբեմն ալ կ՚ցաւին մեր վրայ, բայց գիտէ՞ք ի՛նչ կըսեն իրենց սրտին ու մտքին մէջէն. —«Հայերն արդարև տառապեալ, նեղեալ, չարչարեալ և թշնաւառ ժողովուրդ մեներ, ասի չ՚ուրացուիր, բայց սա ևս չ՚ուրացուիր թէ՝ իրենց այս թշնաւառութեան ու տառապանաց պատճառն նոյն իսկ իրենք են, ղի տգետ են, անուսումն են, կրթութիւն չունին (վոքր բացառութիւններն մէկդի, դարձուցէք աչքերնիդ անգամ մը Ասիոյ այն քնդալուկ դաշտերը բնակող հայ ժողովրդոց վիճակին վրայ) որ զիրենք չըլլապատող ցեղերը յօգուտ իրենց գործածելու եւ կենակցելու հմտութիւնն ու գիտութիւնը ունենան. ասոնց այս վիճակին մէջ մեք եւրոպացիքս ի՞նչ կըրնանք քնել կամ ի՞նչ կերպով օգնել, կարելի՞ է միթէ որ մեր ուղեղը, լեզուն ու աչքը հանելով մեր գլխուն մէջէն՝ հայոց գանգին մէջը գնտեղնք, —ո՛չ, ապա ուրեմն մեք ալ բան մը չենք կրնար բնել հայոց, իրենց այս վիճակին մէջ»

Օտարք ճիշդ այսպէս կ՚մըտածեն մեր վրայ, հետևաբար սա ընդհանուր համզումն յառաջ կ՚գայ թէ՝ ազդի մը փրկութիւնը իրմէն գալու է և ոչ օտարէն։

Գոհ և ուրախութիւն պատճառ մեզ սա թէ, այս տեսակերական և յաւիտենական ճշմարտութեան մեր ազգն ալ վերահասու և քալ համզուած ըլլալով, մանաւանդ վերջին Արևելեան պատերազմին պահուն մեր կրած գառն փորձառութենէն յետոյ, այժմ ազգերնուս մէջ ընդհանուր շարժում մ՚սկսած է և կայ մտաց լուսաւորութեան օգնելու համար, ամեն ուրեք հայկական դասակարգութիւնը, կրթութիւնը և դպրոցական հաստատութիւնները բազմացնելու, բարգաւաճելու և տարածելու։

Այժն կողմէն ամեն օր նոր նոր ուսումնական և վարժարանաց օգնող ընկերութեանց յառնելը կ՚տեսնեմք թէ՛ աստ և թէ ի գաւառս, որք օտարէն յոյսերնին կտրած, գրեթէ ամբողջ հարստութիւննին զոհելու կ՚յօժարին ազգին պատանեկութիւնն ու մանկութիւնը կրթելու, դաստիարակելու և լուսաւորելու համար, զի մի՛ ասքա վիրջն ելնեն անիծեն զմեզ թէ՝ ինչո՞ւ մինչ ժամանակ և առիթ ունէինք ձեռքերնիս գործելու և աշխատելու, անտարբեր կեցալով հոգ չենք տարեր իրենց կրթութեանն ու լուսաւորութեանը, և այնպէս տգէտ ու անուսում թողեր ենք միշտ թշուառ և աշխարհի ալ ծաղու առարկայ մ՚ըլլալու։

Սրտի մեծ գոհութեամբ կըսեմք թէ՝ այս չարժումը ու ազգ. կրթութեան տրուած մըղումը՝ այն աստիճան չեշտուելու և բնդհանրանալու վրայ է, որ ամենամեծ վստահութեամբ կարող կզգամք զմեզ քսել այժմէն թէ չատ չանցած՝ Հայաստանի բոլոր քաղաքաց ու աւաններու մէջ մէկ մէկ դպրոցական ընկերութիւններ հաստատած պիտի տեսնենք, և ահա ասանք պիտի ըլլան ազգին փրկիչները։

Ազգին փրկիչը անոնք չեն որք գրպաննին կ՚պարպեն խըրիմեաններուն ու փափազեանները գոզը, մին Լոնդոն միւսան ալ Բերլին զրկելու համար, այլ ճշմարիտ փրկիչն անոնք են՝ որք ազգ. վարժարանի մ՚ի նպաստ դանակ մը կ՚նուիրեն։ Այդ մէկ դանակին մէջն է ահա ազգին վերակենդանութիւնը, և ոչ թէ սա կամ նա անձին Իտալիա, Ֆրանսա և Անգլիա ուղեւորութեանը մէջ։

Գոհ եմք որ ազգն ալ զգալով այս վերջնոց սին ձեռնարկին ունայնութիւնը, այժմ՚ամենայն ճըգամբք աւելի իրական, ճշմարիտ ու դրական ձեռնարկն ու միջոցը ձեռք կառնէ, ազգին վերակենդանութիւնը ազգային կրթութեան ու դաստիարակութեան միջոցաւ ձեռք բերելու համար, առ որս պարտք կ՚համարիմք մեր եռանդուն խնդակցութիւնը մատուցանել։

Այս ընդհանուր տեսութենէն յետոյ, կ՚գամք մի քանի նոր ընկերութեանց ալ հաստատութիւնը ծանուցանել։

Մարտաքազաքիս մէջ հաստատեալ Արարատեան և Դպրոցասիրաց–Արեւելեան ընկերութիւններն ծանօթ են արդէն ազգին՝ իրենց բարեչան արդեամբը, ասոնցմէ ոչ չատ ետ կըմնայ նաև Սեփաստիոյ քաղաքին ընդհանուր հայ վարժարանացը նպաստելու նպատակաւ ի վաղուց կազմուած Սեննքերիմեան ընկերութիւնը, որն որ այսօրուան օրս տարեկան 90·000 գր. եկամուտ բերող կալուածներ ունի, և 400ի մօտ աշակերտուհի պարունակող Սեփաստիոյ վարժարանացը կ՚նպաստէ։

Ասկից զատ նաև, ինչպէս անցեալներըը ծանուցինք, Սեփաստիոյ 40 գիւղերը միանալով Արծրունեաց անուամբ նոր ընկերութիւն մ՚ալ կազմած են հոս, նոյն գաւառին մէջ գիշերօթիկ վարժարան մը բանալու, և որոյ Տնօրէն ժողովն ալ այդ նպատակին հասնելու համար կը գործէ յարատև։

Բաց ի սոսնցմէ, անցեալ շաբթու ուրիշ երկու նոր ընկերութիւններու ալ հաստատութիւնը կիմանամք, գարձեալ մեր Սեփաստացի ազգայիններէն։

Ներկայ տարուան Յունուարի 6 թուին 150 տարի կը լրանայ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու հիմնադրութենէն։ Այդ առթիւ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը որոշած է տարուան ընթացքին մեծ տօնակատարութիւններ կատարել։ Ասոնց համար Կոնկրէսը 1000 տոլար յատկացուցած է։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Ազգային Ժողովը կը կազմուի Սենատէն եւ Ներկայացուցչական Ժողովէն։ Սենատը կը բաղկանայ 96 անդամներէ, որոնք կ՚ընտրուին ամէն վեց տարին։ Ներկայացուցչական Ժողովը կը բաղկանայ 435 անդամներէ, որոնք կ՚ընտրուին ամէն երկու տարին։ Ներկայացուցչական Ժողովի անդամներուն թիւը կը փոխուի ամէն տասը տարին։ Ներկայ թիւը որոշուած է 1910 թուականի մարդահամարի հիման վրայ։ Ներկայացուցչական Ժողովի անդամներուն թիւը որոշելու համար ամէն 211,877 հոգիի համար մէկ անդամ կ՚ընտրուի։ Ներկայացուցչական Ժողովի անդամներուն ընտրութեան իրաւունք ունին 21 տարեկան եւ աւելի տարիքի քաղաքացիները։ Ներկայացուցչական Ժողովի անդամներուն ընտրութեան իրաւունք ունին 21 տարեկան եւ աւելի տարիքի քաղաքացիները։ Ներկայացուցչական Ժողովի անդամներուն ընտրութեան իրաւունք ունին 21 տարեկան եւ աւելի տարիքի քաղաքացիները։

* * *

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Ազգային Ժողովի

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նոր. զրույցներ Ս. Ղազարյանի

Ս. Ղազարյանի նոր գրքում տեղ են գտել 13 պատմվածքներ։ Ընթերցողը կարող է նկատել, որ հեղինակը ձգտում է ամեն պատմվածքում ներկայացնել մի նոր դեմք, նոր կերպար, նոր տիպ։ Ամեն պատմվածքում հեղինակը ձգտում է ներկայացնել մի նոր դեպք, նոր իրադրություն, որ ինքնին հետաքրքրական է։ Ս. Ղազարյանը ձգտում է ներկայացնել մարդկանց ոչ միայն նրանց կենցաղում, այլև նրանց հոգեբանության մեջ։ Նա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՕՍԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Օրգան Ժողովրդական Կուսակցութեան

Հրատարակուի ամէն Կիրակի եւ Հինգշաբթի առաւօտեան

Խմբագրատուն եւ Տպարան՝ Պոլիս, Գումգափու, Ռեշատիէ Ճատտէսի, թիւ 32

Գինը տարեկան 80 ղրուշ, վեցամսեայ 40 ղրուշ

Ձեռագիրները չեն վերադարձուիր

Ընդունելութեան ժամերը՝ առաւօտեան 9-էն մինչեւ կէսօր

Հեռագրական հասցէ՝ Դրօշակ

Հեռաձայն՝ Պէյօղլու 1879

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՌՋԵՒ

Գրեց Հ. Գէորգեան

Պոլիս. Օրթաքէօյ. Տպատուն Մխիթարեան 1879

Ներածական.—Մի քանի ամիս է որ Հայ ժողովուրդը կը գտնուի ամենաանհանգիստ վիճակի մէջ։ Ամէն կողմ ոտքի է, ամէն կողմ կը պատրաստուի, ամէն կողմ կը ջանայ իր ուժերը հաւաքել, որպէսզի, երբ ժամը հնչէ, ինչպէս պարտի՝ գործի անցնի։ Ամէն կողմ կը զգացուի, որ ներկայ վայրկեանը շատ կարեւոր է, որ ներկայ վայրկեանը ամենայարմար առիթն է մեր ազգային գործերը յաջող ելքի մը հասցնելու համար։ Ամէն կողմ կը զգացուի